

Oktober, 2024

Wat is de maatschappelijke impact van Voedselbanken Nederland?

Een Social Return on Investment analyse

Inhoudsopgave

Samenvatting

Blz. 3

Introductie

- Welkom
- Over Voedselbanken Nederland
- Het stakeholderlandschap van Voedselbanken Nederland

Blz. 6

Methodologie

- Zes principes om onze impact te meten

Blz. 11

Resultaten

- Wat we doen (Inputs & Activiteiten)
- Wat we in 2023 hebben bereikt (Output)
- Hoe we impact maken op de samenleving (Uitkomsten & Impacts)
- Welke impact hebben we gecreëerd op de samenleving?

Blz. 13

Conclusie

Blz. 26

Appendix

- Bijlage A. Stakeholders van Voedselbanken Nederland
- Bijlage B. Aanpak voor dataverzameling voor SROI
- Bijlage C. Primaire dataverzameling bij lokale Voedselbanken
- Bijlage D. Theorie van Verandering
- Bijlage E. Over de methode, aannames en beperkingen

Blz. 28

Samenvatting

SROI van de Voedselbank

Over Voedselbank Nederland

Voedselbank Nederland (Voedselbanken of Voedselbank) is een onmisbare non-profitorganisatie die zich inzet voor het verstrekken van voedsel aan mensen in Nederland die het tijdelijk moeilijk hebben. Onze missie wordt werkelijkheid dankzij een goed georganiseerd netwerk van gedreven vrijwilligers die zich onvermoeibaar inzetten bij lokale voedselbanken om honger de wereld uit te helpen.

SROI-analyse

Onze Social Return on Investment (SROI) analyse laat zien hoe groot de impact van Voedselbank Nederland is op het aanpakken van voedselonzeekerheid en het versterken van onze gemeenschap. Door gebruik te maken van de SROI-methodologie hebben we de sociale, economische en ecologische waarde gekwantificeerd die door onze activiteiten wordt gegenereerd in verhouding tot de geïnvesteerde middelen.

Algehele impact

Voor elke euro die in de Voedselbank wordt geïnvesteerd, is het rendement in maatschappelijke waarde ongeveer € 12. Deze impact omvat onder andere verbeterde gezondheid, verminderde financiële druk en een sterkere, meer verbonden gemeenschap.

Belangrijkste bevindingen

Impact op klanten:

Lagere kosten door ondervoeding: Door consistente toegang tot voedzaam voedsel te bieden, verminderen we de negatieve gezondheidseffecten van ondervoeding. Dit leidt tot aanzienlijke kostenbesparingen voor de klanten en het Nederlandse zorgsysteem.

Verhoogde economische voordelen door gezond eten: Toegang tot voedzaam voedsel verbetert de algehele gezondheid, productiviteit en levensverwachting van klanten, wat resulteert in economische voordelen.

Lagere huishoudelijke uitgaven aan voedsel: De voedselpakketten van de Voedselbank verlagen de uitgaven van huishoudens aan boodschappen aanzienlijk, waardoor gezinnen hun beperkte budget kunnen besteden aan andere essentiële behoeften.

Lagere kosten voor geestelijke gezondheidszorg: De stress en angst die worden verlicht door regelmatige toegang tot voedzaam voedsel, verbeteren het mentaal welzijn van klanten en resulteren in lagere kosten voor geestelijke gezondheidszorg.

Impact op het milieu:

Vermeden maatschappelijke kosten door broeikasgassen: Door voedsel te redden dat anders verloren zou gaan, vermindert de Voedselbank de uitstoot van broeikasgassen aanzienlijk, wat bijdraagt aan ecologische duurzaamheid.

Gevolgen voor vrijwilligers:

Waarde van vrijwilligerstijd: Onze toegewijde vrijwilligers leveren een enorme bijdrage aan onze activiteiten en ontwikkelen nieuwe vaardigheden, ervaren een gevoel van betekenis en versterken hun sociale betrokkenheid. De waarde van hun tijd onderstreept de sterke gemeenschapszin die onze missie drijft.

SROI-resultaten

Om de Social Return on Investment (SROI) te berekenen, delen we de in geld uitgedrukte maatschappelijke impact van de Voedselbank door het totaal aan financiële donaties.

Social return on investment per 1 euro geïnvesteerd in de Voedselbank

€ 12

Voedseldonaties en vrijwilligersuren vormen essentiële inputs voor de voedselbank. Hoewel er niet voor deze bijdragen wordt betaald en ze daarom niet als financiële investeringen worden meegenomen, is hun waarde enorm. De gedoneerde producten en de inzet van vrijwilligers dragen aanzienlijk bij aan de maatschappelijke impact die de Voedselbank realiseert. Als al het gedoneerde voedsel zou moeten worden gekocht en alle vrijwilligers vervangen zouden worden door betaalde medewerkers, zou de SROI dalen naar **€1,87** per euro. Dit laat het cruciale belang zien van de voedseldonaties en de waardevolle tijd die vrijwilligers besteden aan de missie van de Voedselbank.

Investering

€ 4,4 mln Financiële donaties aan Voedselbanken Nederland

± € 21 mln Financiële donaties aan lokale Voedselbanken

... en andere inputs

Gedoneerd voedsel

Tijd van vrijwilligers

Maatschappelijk rendement door de impact van de Voedselbank

€ 156 mln Verlaagde kosten van ondervoeding

€ 1 mln Verhoogde economische voordelen door gezond eten

€ 5 mln Verlaagde kosten voor geestelijke gezondheidszorg

€ 67 mln Verlaagde huishoudelijke uitgaven aan voeding

€ 3 mln Vermeden maatschappelijke kosten door minder broeikasgassen

€ 65 mln Waarde van vrijwilligerswerk

Introductie

Inleiding door Paul van Berkel

Beste lezer,

Met veel trots presenteren wij dit rapport, waarin wij de maatschappelijke waarde van Voedselbanken Nederland in kaart hebben gebracht en gekwantificeerd. Voedselbanken Nederland speelt een cruciale rol bij het verlichten van voedselonzeekerheid voor mensen die het financieel moeilijk hebben in de Nederlandse samenleving. Onze analyse, gebaseerd op de Social Return on Investment (SROI) methodiek, toont echter aan dat de impact van onze voedselbanken veel verder reikt dan alleen het verstrekken van voedsel.

De afgelopen maanden hebben we nauw samengewerkt met tal van vrijwilligers om de waarde en effecten van onze inspanningen inzichtelijk te maken. Dit rapport biedt een gedetailleerd overzicht van hoe onze voedselbanken bijdragen aan het verminderen van armoede, het verbeteren van de gezondheid en het versterken van de gemeenschap.

Dankzij de toewijding van duizenden vrijwilligers en de steun van donateurs hebben we essentiële voedselhulp kunnen bieden aan velen in nood. Naast de directe hulp in de vorm van voedselpakketten, dragen we ook bij aan het tegengaan van voedselverspilling, wat een positieve impact heeft op het milieu.

We hopen dat dit rapport niet alleen inzicht geeft in de waarde van ons werk, maar ook inspireert tot verdere samenwerking en ondersteuning. Samen kunnen we blijven bouwen aan een samenleving waarin iedereen toegang heeft tot voldoende en gezond voedsel.

Namens Voedselbanken Nederland wil ik iedereen die een bijdrage levert aan onze missie van harte bedanken. Jouw inzet en steun maken een wereld van verschil.

Met vriendelijke groet,
Paul van Berkel

Paul van Berkel

Bestuurslid Voedselwerving

*Nederlandse Vereniging van
Voedselbanken*

Introductie door Deloitte

Beste lezer,

Bij Deloitte zijn we toegewijd aan het maken van een waardevolle impact op de samenleving. Onze samenwerking met Voedselbanken Nederland is een voorbeeld van deze toewijding en we zijn er trots op hun missie te kunnen ondersteunen om voedselonzekerheid te bestrijden en het sociale welzijn binnen de Nederlandse samenleving te bevorderen.

We zijn blij dat we een sterke samenwerking hebben opgezet met Voedselbanken Nederland, waar we op verschillende gebieden helpen om hun impact te vergroten. Een belangrijk project is de analyse van hun maatschappelijke waarde door middel van de Social Return on Investment (SROI)-methodologie. Deze analyse biedt inzicht in de verstrekkende effecten van de inspanningen van de Voedselbank, die veel verder reiken dan de directe voedselvoorziening.

Dit rapport laat de resultaten van onze samenwerking zien. Door de toewijding van vrijwilligers en de vrijgevigheid van donateurs blijft Voedselbanken Nederland essentiële ondersteuning bieden aan mensen in nood, terwijl ze ook langetermijnoplossingen voor voedselzekerheid en welzijn bevorderen.

Bij het lezen van dit rapport hopen we dat u meer waardering krijgt voor de maatschappelijke impact die Voedselbanken Nederland heeft op individuen en de gemeenschap. Mede door onze samenwerking bouwen we samen aan een gezondere, betere en inclusievere samenleving.

Namens Deloitte willen wij iedereen die betrokken is bij dit belangrijke werk van harte bedanken. Jouw toewijding en passie zijn inspirerend, en samen brengen we waardevolle verandering teweeg.

Met vriendelijke groet,
Randy & Adgild

Randy Jagt

Future of Food Lead

Deloitte

Adgild Hop

Consumer Consulting Lead

Deloitte

Deloitte.

Over Voedselbanken Nederland

Achtergrond van Voedselbanken Nederland

Voedselbanken Nederland (Voedselbanken of Voedselbank) is een non-profitorganisatie die zich inzet voor het verstrekken van gedoneerd voedsel aan mensen in Nederland die het tijdelijk moeilijk hebben. Onze missie wordt werkelijkheid dankzij een goed georganiseerd netwerk van gedreven vrijwilligers die zich onvermoeibaar inzetten bij lokale voedselbanken om honger de wereld uit te helpen.

Missie

Voedselbanken heeft als doel

Onmiddellijke voedselhulp bieden aan personen die het financiële moeilijk hebben;

Verspilling voorkomen van nog goed bruikbaar voedsel.

Onze impact meten

De impact van Voedselbanken reikt ver en raakt duizenden gezinnen door voedsel aan te bieden dat anders verloren zou gaan. Hiermee draagt de Voedselbank bij aan verschillende Sustainable Development Goals (SDG's), waaronder Geen Honger (SDG 2) door voedszaam eten te verstrekken aan mensen in nood, en Verantwoorde Consumptie en Productie (SDG 12) door voedselverspilling tegen te gaan. We streven ernaar om onze positieve impact op de samenleving te maximaliseren en transparant te zijn over deze impact om duidelijkheid en vertrouwen te versterken. Met dit rapport willen we de impact van Voedselbanken transparant communiceren om ervoor te zorgen dat alle betrokkenen op de hoogte zijn van ons werk en de resultaten daarvan.

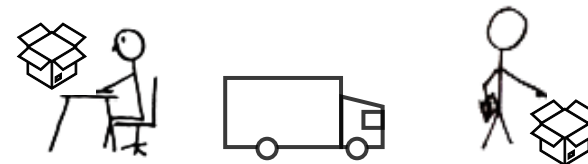
Partnerschap met Deloitte

Om onze impact te begrijpen en te meten, zijn we een samenwerking aangegaan met Deloitte. Deze samenwerking richt zich op het uitvoeren van een uitgebreide analyse van de impact van Voedselbanken, om ons te helpen de **maatschappelijke waarde die we creëren in kaart te brengen en te versterken**.

Analyse van Social Return on Investment (SROI)

Dit rapport presenteert de SROI-analyse die is uitgevoerd om de **maatschappelijke waarde** van het werk van Voedselbanken Nederland te analyseren. In deze analyse is de gegenereerde maatschappelijke waarde in kaart gebracht en gekwantificeerd. De resultaten van deze analyse geven inzicht in de effectiviteit van onze werkzaamheden, de verandering die we teweeg brengen en mogelijkheden om onze impact verder te verbeteren en te vergroten.

Dit rapport stelt ons in staat om de impact van onze werkzaamheden uitgebreid te beoordelen en te verbeteren en deze waarde te communiceren aan **huidige en potentiële donateurs**, evenals aan de **samenleving**.

Het stakeholderlandschap van Voedselbanken Nederland

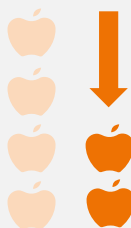
De Voedselbank opereert in een voortdurend veranderend landschap van diverse belanghebbenden. Om in deze dynamische omgeving succesvol te zijn, moeten we inzicht hebben in de impact van ons werk op verschillende stakeholdergroepen. Door op veranderingen te anticiperen, zorgen we ervoor dat we onze missie kunnen blijven nastreven en onze maatschappelijke impact kunnen vergroten. Deze vooruitziende blik en ons aanpassingsvermogen stellen ons in staat om blijvende, positieve veranderingen te realiseren binnen de samenleving.

Aanpassen aan het veranderende stakeholderlandschap

Donors

Sinds 2015 hebben innovaties in de voedselketen geleid tot een vermindering van voedselverspilling met 5% tot 15%. Dit heeft ook gevolgen voor de Voedselbank, die een afnemend aanbod van supermarkten ziet waardoor het noodzakelijk is om binnen de keten op zoek te gaan naar alternatieve donoren.

Bron: Rijksoverheid, 2023

Vrijwilligers

In 2023 deed 49% van de Nederlandse bevolking van 15 jaar of ouder vrijwilligerswerk, wat een stijging van 7% is ten opzichte van 2022. Mensen waren echter meer geneigd om sporadisch of slechts één keer vrijwilligerswerk te doen, waardoor het personeelsbestand van de Voedselbank mogelijk groeit, maar het management op locaties ook complexer wordt. In totaal werkt 60% van de vrijwilligers wekelijks of maandelijks.

60%
Frequent
vrijwilligerswerk

Bron: CBS, 2023

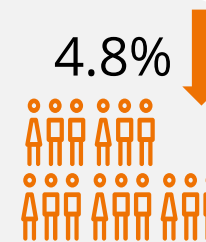
Andere stakeholders*

Voedselbank

Klanten

In 2023 leefde 4,8% van de Nederlandse samenleving in armoede. Hoewel de armoedecijfers licht dalen, staat een aanzienlijk deel van de bevolking nog steeds voor grote uitdagingen. Dit onderstreept de voortdurende behoefte aan de diensten van de Voedselbank.

Bron: CPB, 2024

Om effectief met deze veranderende dynamiek om te gaan, is het essentieel voor de Voedselbank om de maatschappelijke impact op alle belanghebbenden te meten en te begrijpen. Dit bevordert veerkracht van de organisatie en steun voor mensen in nood.

*Voor meer informatie over de stakeholders van de Voedselbank, zie [Bijlage A](#).

Methodologie

Zes principes om onze impact te meten

Onze aanpak

Social Return on Investment (SROI) is een methodologie die wordt gebruikt om de bredere sociale, economische en milieueffecten van de activiteiten van een organisatie te meten en te evalueren. Het vertaalt deze effecten in monetaire termen en geeft een breed beeld van de gegenereerde waarde ten opzichte van de geïnvesteerde middelen. Het SROI-raamwerk is gebaseerd op zes kernprincipes en hanteert een systematisch proces om een grondige en transparante analyse te waarborgen.

Betrek stakeholders We hebben interne stakeholders van Voedselbank Nederland geïnterviewd en drie lokale Voedselbanken bezocht.

Begrijp de veranderingen We hebben de situatie van klanten voor en na het ontvangen van hulp van de Voedselbank beoordeeld, op basis van de gesprekken met stakeholders en eerder uitgevoerd intern onderzoek bij een lokale voedselbank. In dit onderzoek werden klanten geïnterviewd om de bredere impact van de Voedselbank op de financiële status, het welzijn en de fysieke en mentale gezondheid van klanten te beoordelen.

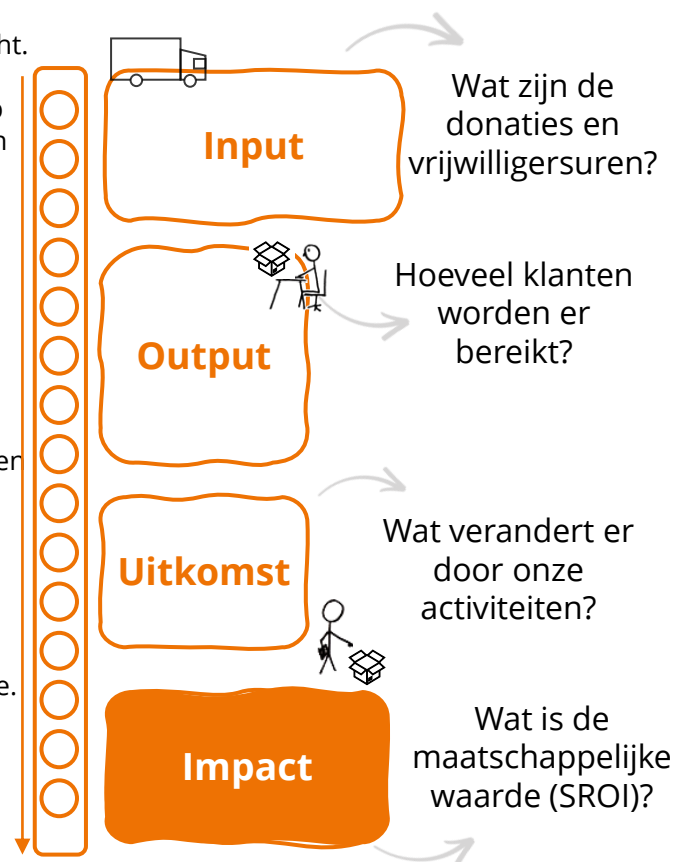
Waardeer wat ertoe doet Om de SROI-ratio te berekenen, hebben we vooral gekeken naar directe voordelen, waaronder lagere huishoudelijke uitgaven, gezondheidsvoordelen, vermeden uitstoot van broeikasgassen door voedselverspilling en de waarde van vrijwilligerswerk. De waarde van deze effecten werd vergeleken met de jaarlijkse financiële input in de vorm van donaties.

Beperk je tot materiële impacts We erkennen dat Voedselbanken Nederland verrijkende indirecte voordelen creëert, bijvoorbeeld door een gemeenschap te zijn voor klanten en vrijwilligers die eenzaamheid vermindert en door klanten te helpen bij het vinden van extra sociale steun en middelen die later kunnen leiden tot bredere besparingen op maatschappelijke hulpverlening. We hebben citaten gebruikt om deze voordelen te illustreren, om voorzichtig te zijn met het toeschrijven van indirecte impacts.

Claim niet teveel In de uiteindelijke berekeningen hebben we de gewaardeerde effecten aangepast door rekening te houden met de attributie van de Voedselbank (de bijdrage van de Voedselbank aan de totale waarde van de effecten), het deadweight (wat zou er ook zijn gebeurd zonder de Voedselbank) en drop-off (de afname van de impact in de loop van de tijd).

Wees transparant De financiële proxies en aannames, inclusief hun bronnen, worden gedetailleerd beschreven in de resultatensectie. Waar mogelijk is gebruik gemaakt van bronnen specifiek voor Nederland, zoals het CBS (Centraal Bureau voor de Statistiek) en wetenschappelijke literatuur. Meer informatie over de dataverzameling zijn te vinden in [Bijlage B en C](#).

Principes in de praktijk Onze SROI analyse is gebaseerd op vier hoofdelementen: input, output, uitkomsten en impact. Voor elke primaire stakeholdergroep van de Voedselbank – klanten, vrijwilligers en donateurs – hebben we impactroutes voor de ‘Theorie van Verandering’ geformuleerd die als basis dienen voor het waarderen van de maatschappelijke impact. Gedetailleerde documentatie van deze impactroutes is te vinden in [Appendix D](#). Meer informatie over de methodologie, aannames en limitaties is te vinden in [Bijlage E](#).

Resultaten

Wat we doen (Inputs & Activiteiten)

De Voedselbank streeft naar het verminderen van armoede en honger door essentiële voedselhulp te bieden aan individuen en gezinnen in nood. We realiseren ons dat het aanpakken van voedselonzeekerheid een essentiële stap is om mensen te helpen stabiliteit te bereiken en hun algehele kwaliteit van leven te verbeteren.

Onze diensten

Als vereniging ondersteunen we een netwerk van voedselbanken die huishoudens voorzien van voedzame voedselpakketten, waardoor aan de dagelijkse voedingsbehoeften kan worden voldaan.

Onze steun omvat meer dan alleen voedsel; We streven ernaar om brede hulp te bieden om het welzijn van onze klanten te vergroten.

We werken samen met supermarkten, distributiecentra en andere organisaties om voedsel in te zamelen dat anders zou worden verspild. Deze samenwerking helpt voedselverspilling tegen te gaan en zorgt ervoor dat er een grote verscheidenheid aan producten beschikbaar is.

De financiële donaties aan Voedselbanken Nederland bedroegen **€ 4,4 miljoen** en de donaties aan lokale voedselbanken worden geschat op **± € 21 miljoen** in 2023

14.172 vrijwilligers zetten zich in voor de Voedselbank

Casestudy: lokale Voedselbank-vrijwilliger¹

Jane, een toegewijde vrijwilliger van de Voedselbank, werkt al meer dan vijf jaar bij de organisatie. Haar werk bij de Voedselbank begon met een eenvoudig verlangen om iets terug te doen voor de samenleving. **'Werken bij de Voedselbank is een van de meest lonende ervaringen van mijn leven geweest. Elke dag zie ik het verschil dat we maken in het leven van mensen, en het vervult me met een gevoel van betekenis en gemeenschap'**, deelt ze.

Jane's dag bij de Voedselbank begint meestal vroeg in de ochtend met een kopje koffie met de andere vrijwilligers, gevolgd door het sorteren van voedseldonaties en het organiseren van pakketten voor distributie. Ze werkt nauw samen met andere vrijwilligers en vormt een hecht team dat ervoor zorgt dat elk gezin dat naar de Voedselbank komt, met genoeg te eten vertrekt.

Door haar tijd bij de Voedselbank heeft Jane uit de eerste hand gezien hoe de bijdragen van vrijwilligers en donateurs samenkomen om de belangrijke hulp te kunnen bieden aan mensen in nood. Haar verhaal is een bewijs van het verschil dat gepassioneerde individuen kunnen maken in hun gemeenschap.

1) Jane is een persona in plaats van een echte vrijwilliger, om de identiteit van de vrijwilligers geanonimiseerd te houden. We hebben deze persona gebaseerd op informatie die we hebben ontvangen van de vrijwilligers die we hebben geïnterviewd.

Wat we in 2023 hebben bereikt (Output)

2023 was een bijzonder jaar voor de Voedselbank. Hier zijn enkele bijzondere prestaties:

- **Voedseldistributie** We hebben in 2023 180.579 klanten ondersteund met voedselpakketten die gemiddeld 32 producten bevatten.
- **Servicegebied** We hebben 500 distributielocaties, waarbij steeds meer voedselbanken overstappen op een winkel- of keuzeconcept.
- **Voedselverspilling tegengaan** Door samen te werken met lokale supermarkten, boeren en producenten hebben we voedsel gered dat anders verloren zou zijn gegaan.
- **Kracht van vrijwilligers** Meer dan 14.000 vrijwilligers hebben hun tijd besteed binnen onze organisatie, waardoor we onze missie kunnen realiseren.
- **Betere voeding** We streven ernaar om voedzaam voedsel te bieden dat in lijn is met het landelijk voedingsadvies 'Schijf van Vijf'. In 2023 was 53% van de producten in de voedselpakketten in lijn met de Schijf van Vijf.
- **Financiële impuls** We hebben meer dan € 4 miljoen euro aan donaties opgehaald om de infrastructuur en het transport te verbeteren en de operationele kosten te dekken.

Het totale aantal klanten dat in 2023 werd geholpen was **180.579**

Het totale aantal voedselpakketten dat in 2023 werd uitgedeeld bedroeg **1.851.616**

Casestudy: lokale klant van de Voedselbank¹

Maria, een moeder van twee kinderen, kwam voor een onverwachte uitdaging te staan toen ze haar baan verloor. Maria had moeite om de eindjes aan elkaar te knopen en wendde zich tot de Voedselbank voor steun. **'Het verlies van mijn baan was een enorme klap, maar de voedselpakketten van de Voedselbank hebben me wat ademruimte gegeven. Hun vriendelijkheid en steun hebben me geholpen hoopvol te blijven terwijl ik op zoek ben naar nieuw werk'**, vertelde ze.

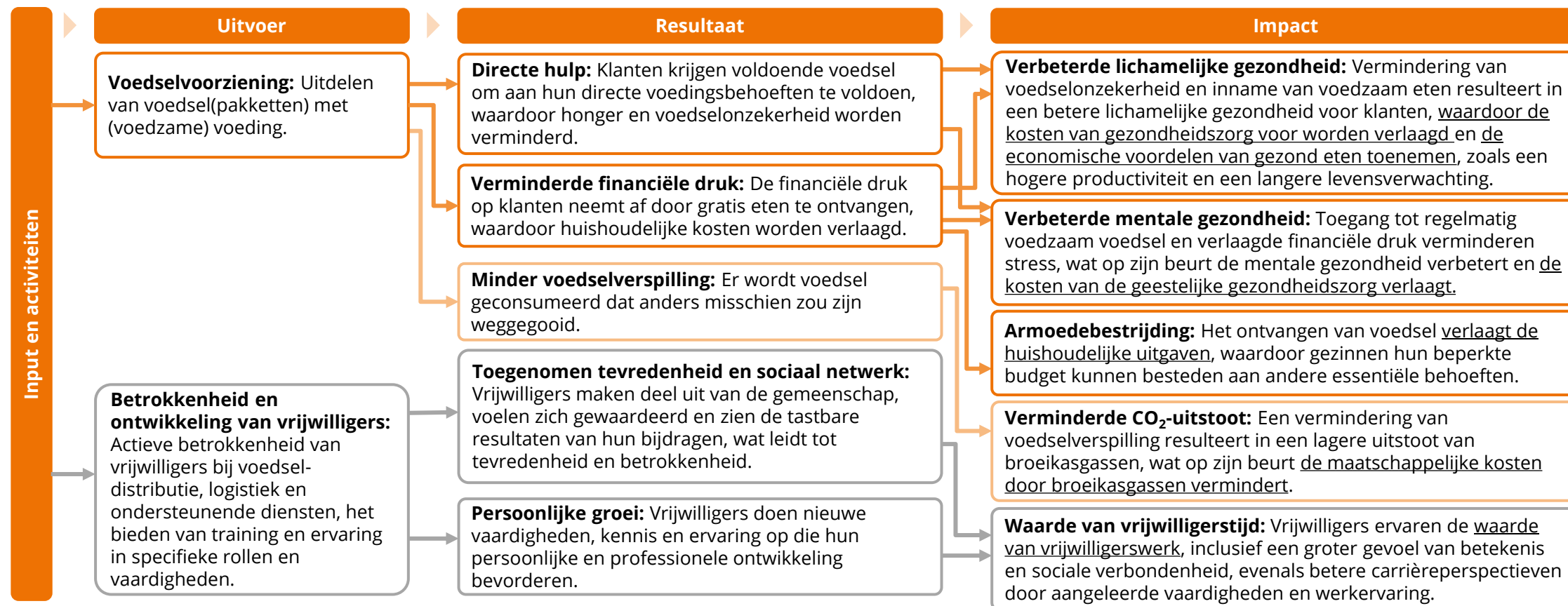
Elke week ontvangt Maria een voedselpakket gevuld met voedzame artikelen, wat een redding is geweest voor haar gezin. **'Het eten dat ik van de Voedselbank krijg, is een zegen. Het helpt me niet alleen om aan mijn voedingsbehoeften te voldoen, maar zorgt er ook voor dat ik me verzorgd en minder alleen voel. Ik ben zo dankbaar voor hun hulp.'**

Maria's verhaal is een bewijs van de impact die de Voedselbank heeft op individuen en gezinnen, omdat ze niet alleen voedsel biedt, maar ook hoop en gemeenschapszin.

¹) Maria is een persona in plaats van een echte klant, om de identiteit van de klanten geanonimiseerd te houden. We hebben deze persona gebaseerd op informatie die we hebben ontvangen van de vrijwilligers die we hebben geïnterviewd.

Hoe we impact maken op de samenleving (Outcomes & Impacts)

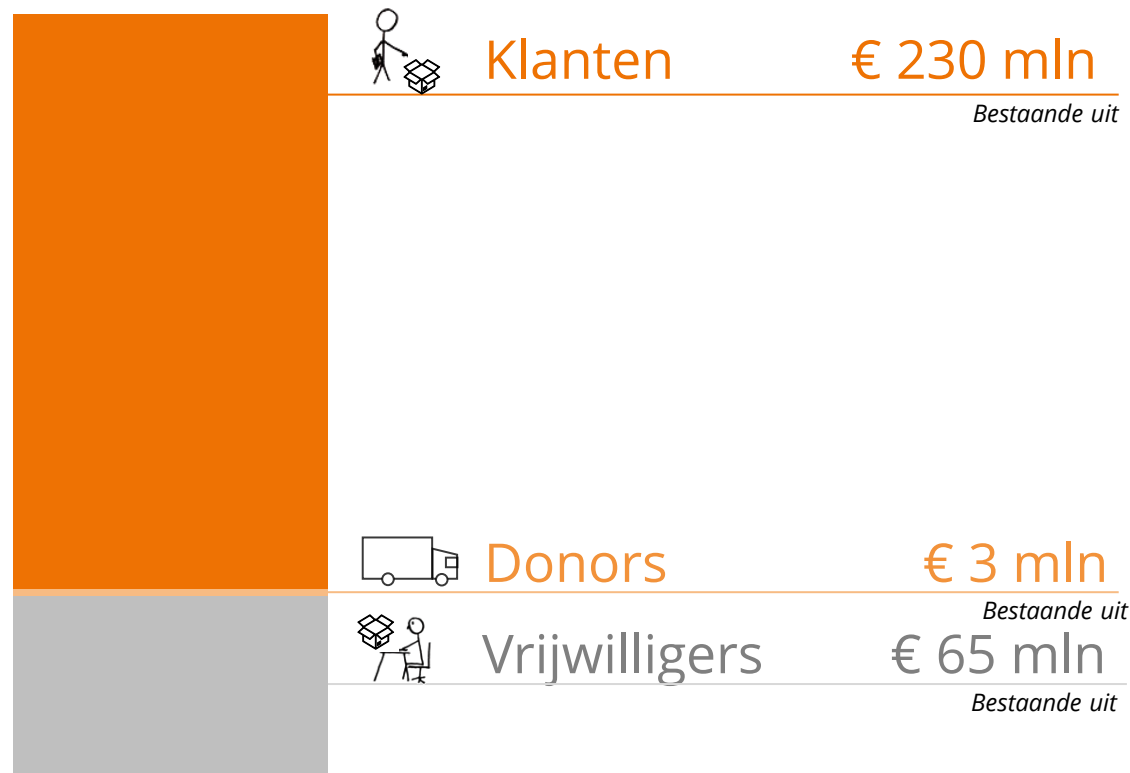
Om de impact van de Voedselbank in kaart te brengen, hebben we impactroutes gemaakt die de 'Theorie van Verandering' beschrijven. De impactroutes zijn gebaseerd op interviews met interne deskundige stakeholders en intern onderzoek van Voedselbank Tilburg naar de impact op klanten die verder gaat dan het verstrekken van voedsel. Tijdens dit proces hebben we diverse effecten geïdentificeerd die voortvloeien uit de activiteiten van de Voedselbank. De meest materiële effecten van de Voedselbank zijn weergegeven in de onderstaande impactroute en zijn gekwantificeerd en gewaardeerd in deze SROI. Bovenop deze effecten zijn er meer immateriële effecten op de samenleving die worden veroorzaakt door de Voedselbank. Een overzicht van alle effecten, met inbegrip van meer immateriële effecten die niet zijn gekwantificeerd, is te vinden in [Bijlage D](#).

De impact die we hebben gemaakt op de samenleving (Totale waarde)

Voortbouwend op de 'Theorie van Verandering' hebben we de impact van de Voedselbank gekwantificeerd en gemonetariseerd met behulp van financiële proxy's. Het totale maatschappelijk rendement van de Voedselbank is een optelsom van de impact op klanten, donateurs en vrijwilligers. Onderstaande grafiek geeft een overzicht van de gemonetariseerde waarde van deze effecten van de Voedselbank en een uitsplitsing van de berekeningen per impact is te vinden op de volgende pagina's.

Overzicht van de effecten

Totaal per jaar 2023¹

€ 299 mln

Financiële proxy's voor impact waarde

- Verlaagde kosten van ondervoeding:** Als mensen voor langere tijd genoeg gezond eten krijgen, worden ze lichamelijk gezonder. Hierdoor worden de kosten voor medische zorg vanwege ondervoeding lager.
- Verhoogde economische voordelen door gezond eten:** Het eten van gezond voedsel zorgt voor een verbeterde gezondheid voor klanten. Dit zorgt ervoor dat zij langer leven en ook productiever zijn, wat goed is voor de economie.
- Verlaagde kosten voor geestelijke gezondheidszorg:** Door de toegang tot gezond voedsel en de verminderde financiële druk ervaren klanten minder stress, wat op zijn beurt de mentale gezondheid verbetert en de kosten van geestelijke gezondheidszorg verlaagt.
- Verlaagde huishoudelijke uitgaven aan voedsel:** Als gezinnen gratis voedsel krijgen, houden ze meer geld over voor andere belangrijke dingen die ze nodig hebben.
- Vermeden maatschappelijke kosten door minder broeikasgassen:** Als er minder voedsel wordt verspild, komt er minder CO₂ in de lucht. Dit helpt om de kosten die de samenleving maakt door die uitstoot te verlagen.²
- Waarde van vrijwilligerstijd:** Vrijwilligers ervaren een groter gevoel van betekenis en sociale betrokkenheid, en kunnen daarnaast hun carrièreperspectief verbeteren door de vaardigheden en ervaringen die ze opdoen.

1) De som van de afzonderlijke impacts is niet gelijk aan het totaal vanwege afronding.

2) De activiteiten van de Voedselbank veroorzaken ook CO₂-uitstoot door energieverbruik en transport. We hebben de vermeden maatschappelijke kosten door minder broeikasgassen gecorrigeerd door de geschatte emissies van de Voedselbank af te trekken van de vermeden emissies door voedselverspilling.

De impact die we hebben gemaakt op de samenleving (1/6)

Klanten | Verlaagde kosten van ondervoeding

Details & aannames

Aantal klanten: Alle klanten bij de voedselbank ontvangen voedselpakketten. Op basis van gesprekken met interne experts gaan we ervan uit dat al deze klanten potentieel te maken krijgen met ondervoeding als ze niet door de Voedselbank zouden worden ondersteund. De Voedselbank hielp 96.250 klanten per week en in totaal hebben 180.579 klanten in 2023 voedsel ontvangen ([Voedselbank, 2023](#)). Door de duur van de ondersteuning (gemiddeld 1,5 jaar) ontvangen dezelfde klanten gedurende een langere periode continu hulp. We gebruiken het weekaantal om mogelijke overschatting te voorkomen die zou optreden als het jaartotaal wordt gebruikt, aangezien dat alle kanten omvat die op enig moment in het jaar worden geholpen, ongeacht de duur en frequentie van hun ondersteuning.

Financiële proxy: De lagere kosten van ondervoeding zijn een directe impact van de voedselbank op haar klanten, omdat de verstrekte voedselpakketten zorgen voor een consistente toegang tot voedsel, wat essentieel is voor de gezondheid. Door voedselonzeekerheid te verlichten, helpt de voedselbank de negatieve gezondheidseffecten van ondervoeding te voorkomen, zoals een verzwakt immuunsysteem en chronische ziekten, en indirecte effecten van ondervoeding zoals ziekteverzuim. Hierdoor vertaalt voedselhulp zich naar kostenbesparingen voor particulieren en het Nederlandse zorgsysteem. De kosten van onbehandelde ondervoeding in Nederland bedragen € 7.436 en omvatten de directe en indirecte medische kosten, het indirecte verzuim op het werk en niet-medische kosten zoals maatschappelijk werk en interventies. De gebruikte kosten zijn berekend voor ondervoeding in de zorg in Nederland in 2023 ([Kenniscentrum Ondervoeding, 2024](#)).

Attributie: Hoewel andere factoren, zoals steun van de omgeving en andere goede doelen, ook kunnen bijdragen, is de consistente en gerichte voedselhulp van de Voedselbank cruciale ondersteuning voor haar klanten. De Voedselbank streeft ernaar om 2-3 dagen per week voedsel te verstrekken, waardoor het risico op ondervoeding voor deze dagen direct wordt verkleind. Hoewel de voedselpakketten een aanvulling zijn en niet de volledige weekboodschappen dekken, bieden sommige voedselbanken in de praktijk soms een volledige week voedsel. Daarom nemen we de bovengrens (3 dagen) van het doel om de attributie te definiëren en stellen deze in op 43%.

Deadweight: Er zijn alternatieve bronnen die mensen ondersteunen die te maken hebben met voedselonzeekerheid in Nederland. Andere organisaties, informele maatschappelijke initiatieven en het sociale netwerk van de klant zouden klanten kunnen ondersteunen wanneer de Voedselbank niet zou bestaan. Uit onderzoek blijkt dat 40% van de mensen die te maken hebben met voedselonzeekerheid ook andere organisaties kent die naast de Voedselbank voedselhulp bieden ([Ipsos, 2024](#)). De capaciteit van deze organisaties kan momenteel niet alle klanten van de Voedselbank dekken: informele initiatieven bedienend 18.000 mensen in Amsterdam in 2021 ([Regioplan Amsterdam, 2021](#)) en Rode Kruis ondersteunde 30.000 mensen in 2024 ([Rode Kruis, 2024](#)). We gaan er echter van uit dat 40% van de klanten op een andere manier voedsel zou hebben gekregen als de Voedselbank niet had bestaan.

Drop-off: Gezien de gemiddelde duur van de ondersteuning, zouden de voordelen door het ontvangen voedsel binnen een jaar relatief stabiel moeten zijn. Er is echter nog steeds een bescheiden drop-off om rekening te houden met incidentele weken dat klanten hun voedselpakket niet ophalen en met het ontvangen voedsel dat niet door de klanten wordt geconsumeerd. De drop-off is vastgesteld op 15%.

De impact die we hebben gemaakt op de samenleving (2/6)

Klanten | Verhoogde economisch voordelen door gezond eten

De impact die we hebben gemaakt op de samenleving (3/6)

Klanten | Verlaagde kosten voor geestelijke gezondheidszorg

Details & aannames

Aantal klanten: In het onderzoek bij voedselbank Tilburg geeft 74% van de geïnterviewde klanten aan dat de voedselbank helpt om stress te verminderen, en 44% zegt dat de voedselbank helpt om angst te verminderen. We gaan ervan uit dat klanten met verminderde angst ook minder stress hebben en deel uitmaken van de 74%. Aangezien de voedselbanken 96.250 klanten per week bedienen, gaan we ervan uit dat er 71.225 klanten zijn die een verbeterde mentale gezondheid hebben.

Financiële proxy: Toegang tot regelmatig en voedzaam voedsel vermindert stress, angst en de mentale last die gepaard gaat met het niet weten waar de volgende maaltijd vandaan zal komen. Daarnaast helpen veel voedselbanken klanten ook om in contact te komen met andere ondersteunende organisaties en vergemakkelijken ze sociale interacties met andere klanten en vrijwilligers, wat bijdraagt aan een gevoel van gemeenschap en verbondenheid. Hierdoor worden stress en angst aanzienlijk verlicht, wat ten goede komt aan de geestelijke gezondheid van klanten. De zorgkosten voor geestelijke gezondheidszorg per persoon zijn gebaseerd op de prevalentie van angst-, obsessief-compulsieve- en stressstoornissen in Nederland ([VZ info, 2023](#)) en de totale geestelijke zorgkosten gerelateerde angst-, obsessief-compulsieve- en stressstoornissen in Nederland ([VZ info, 2019](#)). Getallen zijn gecorrigeerd voor bevolkingsgroei en inflatie.

Attributie: De Voedselbank speelt een belangrijke rol bij het verminderen van stress en angst van hun klanten, maar hun klanten leven vaak in armoede of hebben schulden, wat betekent dat hun stress waarschijnlijk niet volledig wordt weggenomen door de steun van de voedselbank. Verschillende onderzoeken tonen het significante negatieve effect van voedselonzeekerheid op de geestelijke gezondheid aan (bijv. [Martin et al., 2016](#), Nagpaul et al., 2021 en [Wolfson et al. 2021](#)). Daarom schrijven we 50% van de verminderde kosten voor geestelijke gezondheidszorg toe aan de Voedselbank om hun substantiële rol bij het verbeteren van de mentale gezondheid te erkennen, maar ook rekening houden met de voortdurende uitdagingen waarmee klanten worden geconfronteerd.

Deadweight: Er zijn alternatieve bronnen die mensen ondersteunen die te maken hebben met voedselonzeekerheid in Nederland. Andere organisaties, informele maatschappelijke initiatieven en het sociale netwerk van de klant zouden klanten kunnen ondersteunen wanneer de Voedselbank niet zou bestaan. Uit onderzoek blijkt dat 40% van de mensen die te maken hebben met voedselonzeekerheid ook andere organisaties kent die naast de Voedselbank voedselhulp bieden ([Ipsos, 2024](#)). De capaciteit van deze organisaties kan momenteel niet alle klanten van de Voedselbank dekken: informele initiatieven bedienend 18.000 mensen in Amsterdam in 2021 ([Regioplan Amsterdam, 2021](#)) en Rode Kruis ondersteunde 30.000 mensen in 2024 ([Rode Kruis, 2024](#)). We gaan er echter van uit dat 40% van de klanten op een andere manier voedsel zou hebben gekregen als de Voedselbank niet had bestaan.

Drop-off: Gezien de gemiddelde duur van de ondersteuning, zouden de voordelen door het ontvangen voedsel binnen een jaar relatief stabiel moeten zijn. Er is echter nog steeds een bescheiden drop-off om rekening te houden met incidentele weken dat klanten hun voedselpakket niet ophalen en met het ontvangen voedsel dat niet door de klanten wordt geconsumeerd. De drop-off is vastgesteld op 15%.

De impact die we hebben gemaakt op de samenleving (4/6)

Klanten | Verlaagde huishoudelijke uitgaven aan voedsel

Berekening

**Totale waarde
van de
pakketten (€)**

€ 132 mln

€ 26 gemiddelde waarde per persoon per week
x 96.250 klanten
x 52 weken

**Bijdrage Voedselbank
(%)**

100 % Attributie

40 % Deadweight

15 % Drop-off

**Lagere
huishoudelijke
uitgaven aan
voedsel (€)**

€ 67 mln

Details & aannames

Waarde van pakketten: We hebben de waarde van de etenswaren in voedselpakketten beoordeeld tijdens bezoeken aan drie lokale voedselbanken en in een aanvullend gesprek met een vierde voedselbank. Voor meer informatie over de gegevensverzameling bij de lokale voedselbanken, zie de volgende pagina en [Bijlage B en C](#). Voor elk type pakket beschreven en telden we de etenswaren en kenden we prijzen toe aan elk artikel op basis van een supermarktprijzen van een supermarkt met gemiddelde prijzen. Vervolgens berekenden we de waarde van de etenswaren per persoon per week en extrapoleerden we deze waarden naar andere voedselbanken op basis van het aantal klanten dat ze wekelijks ondersteunen en het gerapporteerde aantal artikelen in hun pakketten, zoals aangegeven in de halfjaarlijkse enquête van december 2023 die naar alle lokale voedselbanken is gestuurd.

Attributie: De verminderde huishoudelijke uitgaven aan voedsel is 100% voor de voedselbank omdat de verstrekte voedselpakketten direct in de plaats komen van de boodschappen die klanten anders zouden moeten kopen. De Voedselbank koopt, verzamelt en distribueert deze voedingsmiddelen en zorgt ervoor dat klanten essentiële voeding ontvangen zonder daarvoor te hoeven betalen. Zonder de voedselbank zouden klanten hun beperkte budget moeten besteden aan de aankoop van deze voedingsmiddelen, waardoor de vermindering van de voedseluitgaven van huishoudens volledig aan de Voedselbank kan worden toegekend.

Deadweight: Er zijn alternatieve bronnen die mensen ondersteunen die te maken hebben met voedselonzeekerheid in Nederland. Andere organisaties, informele maatschappelijke initiatieven en het sociale netwerk van de klant zouden klanten kunnen ondersteunen wanneer de Voedselbank niet zou bestaan. Uit onderzoek blijkt dat 40% van de mensen die te maken hebben met voedselonzeekerheid ook andere organisaties kent die naast de Voedselbank voedselhulp bieden ([Ipsos, 2024](#)). De capaciteit van deze organisaties kan momenteel niet alle klanten van de Voedselbank dekken: informele initiatieven bedienden 18.000 mensen in Amsterdam in 2021 ([Regioplan Amsterdam, 2021](#)) en Rode Kruis ondersteunde 30.000 mensen in 2024 ([Rode Kruis, 2024](#)). We gaan er echter van uit dat 40% van de klanten op een andere manier voedsel zou hebben gekregen als de Voedselbank niet had bestaan.

Drop-off: Gezien de gemiddelde duur van de ondersteuning, zouden de voordelen door het ontvangen voedsel binnen een jaar relatief stabiel moeten zijn. Er is echter nog steeds een bescheiden drop-off om rekening te houden met incidentele weken dat klanten hun voedselpakket niet ophalen en met het ontvangen voedsel dat niet door de klanten wordt geconsumeerd. De drop-off is vastgesteld op 15%.

Uitgelicht | Dataverzameling bij lokale Voedselbanken

Om een goed beeld te krijgen van de processen bij de lokale Voedselbanken, hebben we drie locaties bezocht en een telefonisch interview gehad met een vierde voedselbank. Ons doel was om de processen te observeren, te spreken met vrijwilligers en gedetailleerde gegevens te verzamelen over de inhoud van de voedselpakketten die aan klanten werden verstrekt. We hebben vier diverse voedselbanken geselecteerd om er zeker van te zijn dat we rekening zouden houden met mogelijke verschillen tussen voedselbanken, afhankelijk van het aantal klanten, het concept dat wordt gebruikt om voedsel uit te delen (pakketten, supermarktconcept of een combinatie) en de locatie van de voedselbank (stad of provincie).

✓ **Betrokkenheid van vrijwilligers:** Tijdens onze bezoeken hebben we uitgebreid gesproken met de vrijwilligers. Ze deelden hun dagelijkse ervaringen en benadrukten het gemeenschapsgevoel en de voldoening die het werk geeft. Deze gesprekken leverden ons waardevolle inzichten op in de operationele aspecten en de sociale waarde van de Voedselbanken.

✓ **Dataverzameling over de inhoud van de verpakking:** Een aanzienlijk deel van ons bezoek was gewijd aan het handmatig verzamelen van gegevens over de inhoud van de voedselverpakkingen. Deze pakketten worden afgestemd op de grootte van de huishoudens.

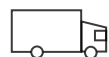
✓ **Categorisatie op Schijf van Vijf:** We hebben elk product gecategoriseerd volgens de *Schijf van Vijf* richtlijnen van het Voedingscentrum, de vooraanstaande autoriteit op het gebied van voeding en gezonde voeding in Nederland. De categorisering hielp met het bepalen van de voedingswaarde van de pakketten.

✓ **Waardebeoordeling:** We hebben ook de waarde van deze pakketten geëvalueerd door de kosten van de inhoud te vergelijken met wat een klant in een gemiddelde supermarkt zou betalen. Deze analyse gaf inzicht in de financiële besparingen voor klanten en de economische waarde van de ondersteuning door de Voedselbanken.

Conclusie: De gegevens die we tijdens deze bezoeken hebben verzameld, zijn cruciaal voor onze SROI-analyse. Door inzicht te krijgen in de inhoud en voedingswaarde van de verpakkingen, samen met de bijbehorende kosten als ze in een supermarkt worden gekocht, konden we verschillende effecten berekenen, waaronder de voedingsvoordelen voor de ontvangers.

De impact die we hebben gemaakt op de samenleving (5/6)

Donors | Vermeden maatschappelijke kosten door minder broeikasgassen

De impact die we hebben gemaakt op de samenleving (6/6)

Vrijwilligers | Waarde van vrijwilligerstijd

Details & aannames

Vrijwilligerstijd: Op basis van de interviews en gesprekken met vrijwilligers bij Voedselbanken Nederland en de lokale voedselbanken gaan we ervan uit dat de 14.172 vrijwilligers gemiddeld 8 uur per week aan vrijwilligerswerk besteden. We gaan ervan uit dat vrijwilligers 5 weken per jaar vakantie nemen, in lijn met het gemiddeld aantal vakantiedagen in de Nederlandse horeca ([FNV, 2024](#)). Dit resulteert in 47 werkweken in 2023.

Financiële proxy: Vrijwilligerswerk is waardevol omdat het een gevoel van betekenis geeft, de sociale betrokkenheid verbetert en mogelijk de toekomstige carrièremogelijkheden kan verbeteren. We gaan ervan uit dat deze waarde voor vrijwilligers te vangen is in de kosten van vervanging van de uren die vrijwilligers bij de voedselbank werken. Als vervangingskosten nemen we het uurloon van horecapersoneel in Nederland in 2023, aangezien de meeste vrijwilligers betrokken zijn bij de afhandeling en distributie van voedselverwerking ([CBS, 2023](#)). Het omgerekende uurloon voor vrijwilligerswerk weerspiegelt niet alleen de economische waarde, maar ook een deel van het zingevinggevoel, de persoonlijke groei en de sociale verbondenheid die het werk biedt.

Attributie: De attributie van Voedselbank is vastgesteld op 100%, omdat alle vrijwilligersuren worden gemaakt bij de voedselbank.

Deadweight: Er zijn meerdere andere initiatieven in hetzelfde domein, maar het merkimage van de Voedselbank is erg hoog. Daarom hebben we de deadweight op 20% gesteld. Dit weerspiegelt de grote kans dat vrijwilligers specifiek de Voedselbank kiezen boven andere opties vanwege de bekendheid en naam van de organisatie, ondanks de mogelijkheid om vrijwilligerswerk te doen bij andere goede doelen in hetzelfde domein zoals Rode Kruis en Leger des Heils, bij andere kleine, onofficiële voedselbanken, of bij individuele vrijwilligersinitiatieven.

Drop-off: De impact van vrijwilligerswerk kan afnemen wanneer een vrijwilliger stopt, maar we gaan uit van een minimale drop-off tijdens de vrijwilligersperiode. De drop-off is vastgesteld op 5% om rekening te houden met vrijwilligers die enkele dagen vrijwilligerswerk missen vanwege bijvoorbeeld vakantie, ziekte of andere persoonlijke omstandigheden.

Social Return on Investment van Voedselbanken Nederland

Om de Social Return on Investment (SROI) te berekenen, delen we de in geld uitgedrukte maatschappelijke impact van de Voedselbank door het totaal aan financiële donaties.

Social return on investment per 1 euro geïnvesteerd in de Voedselbank

€ 12

Voedseldonaties en vrijwilligersuren vormen essentiële inputs voor de voedselbank. Hoewel er niet voor deze bijdragen wordt betaald en ze daarom niet als financiële investeringen worden meegenomen, is hun waarde enorm. De gedoneerde producten en de inzet van vrijwilligers dragen aanzienlijk bij aan de maatschappelijke impact die de Voedselbank realiseert. Als al het gedoneerde voedsel zou moeten worden gekocht en alle vrijwilligers vervangen zouden worden door betaalde medewerkers, zou de SROI dalen naar **€1,87** per euro. Dit laat het cruciale belang zien van de voedseldonaties en de waardevolle tijd die vrijwilligers besteden aan de missie van de Voedselbank.

Investering

€ 4,4 mln Financiële donaties aan Voedselbanken Nederland

± € 21 mln Financiële donaties aan lokale Voedselbanken

... en andere inputs

Gedoneerd voedsel

Tijd van vrijwilligers

Maatschappelijk rendement door de impact van de Voedselbank

€ 156 mln Verlaagde kosten van ondervoeding

€ 1 mln Verhoogde economische voordelen door gezond eten

€ 5 mln Verlaagde kosten voor geestelijke gezondheidszorg

€ 67 mln Verlaagde huishoudelijke uitgaven aan voeding

€ 3 mln Vermeden maatschappelijke kosten door minder broeikasgassen

€ 65 mln Waarde van vrijwilligerswerk

Conclusie

Concluderend

Onze Social Return on Investment (SROI)-analyse onthult de impact die de Voedselbank heeft op het aanpakken van voedselonzeerheid en het verbeteren van de maatschappij. Voedselbank vult niet alleen borden, maar creëert ook een positieve verandering in bredere zin.

Belangrijkste conclusies:

Directe voordelen: Door essentiële voedselpakketten te verstrekken, helpt de Voedselbank gezinnen te besparen op boodschappen, waardoor ze minder afhankelijk zijn van overheidshulp en hun beperkte budget kunnen gebruiken voor andere belangrijke behoeften.

Gezondheidsverbeteringen: Toegang tot voedzaam voedsel betekent gezondere individuen, minder bezoeken aan de dokter en een gelukkiger leven in het algemeen.

Gemeenschapszin: Ons netwerk van toegewijde vrijwilligers en partners creëert een gemeenschap met een groot bereik die samen staat in ondersteuning en veerkracht. De voedseldonaties van onze partners en de tijdsbijdragen van onze vrijwilligers zijn cruciaal voor het creëren van de impact van de Voedselbank, waardoor het maatschappelijk rendement op de investering aanzienlijk wordt verhoogd.

Het grotere geheel: Voor elke euro die in de Voedselbank wordt geïnvesteerd, is het maatschappelijk rendement ~€ 12,-. Dit gaat niet alleen over eten; het gaat om een betere gezondheid, verminderde financiële druk en een sterkere, meer verbonden gemeenschap.

Vooruitblik: We zetten ons in om onze diensten voortdurend te verbeteren en uit te breiden. Onze toekomstige doelen zijn onder meer:

- Het versterken van onze holistische ondersteuningsprogramma's en het bereiken van alle mensen die ondersteuning nodig hebben, bijvoorbeeld via ons *Onder de Rader-programma* waarin we actief proberen mensen te bereiken die te maken hebben met voedselonzeerheid en barrières zoals schaamte te overwinnen.
- Het uitbreiden van ons geweldige vrijwilligersbestand.
- Het versterken van partnerschappen met lokale organisaties om duurzame impact te garanderen.

Transparantie: Wij geloven in transparantie. Onze methoden en de financiële proxy's die in deze analyse worden gebruikt, worden gedetailleerd beschreven in het hoofdstuk over resultaten en de

bijlagen, zodat u kunt zien hoe we maatschappelijke waarde meten en bereiken.

Een laatste woord: de positieve resultaten in deze SROI-analyse benadrukken de vitale rol die de Voedselbank speelt bij het creëren van een eerlijkere, inclusieve maatschappij. Het aanpakken van voedselonzeerheid en de daarmee samenhangende uitdagingen betekent niet alleen mensen vandaag helpen, maar ook bouwen aan een betere toekomst voor iedereen.

Bij de Voedselbank draait alles om het bestrijden van honger en het ondersteunen van mensen in nood. Met de voortdurende inzet en toewijding van onze vrijwilligers, donateurs en partners zijn we vastbesloten om onze impact te vergroten en te blijven bouwen aan een sterkere, gezonde samenleving.

Dus op naar volle borden, volle harten en een toekomst vol hoop!
Bedankt dat je deel uitmaakt van de Voedselbankfamilie.
Samen maken we een verschil - maaltijd na maaltijd.

Het updaten van onze SROI:

Omdat Voedselbank zich verder blijft ontwikkelen, is het van belang om onze impactmeting up-to-date te houden, zodat we de maatschappelijke waarde van onze inspanningen kunnen inzien. Dit zijn onze volgende stappen voor het meten van de SROI in de toekomst:

- **Regelmatige beoordelingen:** Het uitvoeren van periodieke SROI-analyses om de voortgang bij te houden, trends te begrijpen en weloverwogen beslissingen te nemen over onze programma's.
- **Feedback van belanghebbenden:** Samenwerken met de gemeenschap, vrijwilligers en partners om feedback en inzichten te verzamelen die onze methodologieën verder kunnen onderbouwen en verbeteren.
- **Verbeterde dataverzameling:** Technologie inzetten om dataverzamelingsprocessen te verbeteren, nauwkeurigheid te waarborgen en een breder scala aan impactgegevens vast te leggen.
- **Uitbreiden van indicatoren:** Onze SROI uitbreiden met extra kwantitatieve indicatoren, waaronder sociale cohesie, verhoogde merkwaarde en de ontwikkeling van vaardigheden.

Bijlage

Bijlage A. Belanghebbenden bij Voedselbanken

Klanten

Armoede in Nederland: In 2023 leefde 4,8% van de Nederlandse samenleving in armoede. Hoewel de armoedecijfers dalen, staat een aanzienlijk deel van de bevolking nog steeds voor grote uitdagingen. Dit onderstreept de voortdurende behoefte aan de diensten van de Voedselbank. [Bron: CPB, 2024](#)

Donors

Vermindering van voedselverspilling: Sinds 2015 hebben innovaties in de voedselvoorzieningsketen geleid tot een vermindering van voedselverspilling met 5% tot 15%. Dit heeft ook gevolgen gehad voor de Voedselbank, die een afnemend aanbod van supermarkten ziet en het noodzakelijk maakt om binnen de toeleveringsketen op zoek te gaan naar alternatieve donoren. [Bron: Rijksoverheid, 2023](#)

Vrijwilligers

Verandering in type vrijwilligerswerk: Incidenteel vrijwilligerswerk is gebruikelijker geworden. In 2023 waren mensen meer geneigd om sporadisch of slechts één keer vrijwilligerswerk te doen in vergelijking met 2022, waardoor het personeelsbestand van de Voedselbank mogelijk groeide, maar ook het management ter plaatse complexer wordt. [Bron: CBS, 2023](#)

Overheid en beleidsmakers

Verschuivingen in het welzijnsbeleid en de beschikbaarheid van financiering: Veranderingen in het overheidsbeleid en de toewijzing van financiering kunnen een aanzienlijke impact hebben op de activiteiten van de Voedselbank.

Lokale gemeenschappen

Meer door de gemeenschap aangestuurde initiatieven en samenwerkingen: Lokale gemeenschappen worden actiever in het aanpakken van voedselonzeekerheid door middel van grassroots-initiatieven en partnerschappen.

Partner-ngo's en goede doelen

Nadruk op partnerschappen en coalities: Er is een groeiende trend naar het vormen van coalities en partnerschappen tussen NGO's en liefdadigheidsorganisaties om complexe maatschappelijke vraagstukken effectiever aan te pakken.

Media en publieke opinie

Meer bewustzijn en aandacht voor sociale rechtvaardigheid: De media en het publiek besteden steeds meer aandacht aan armoede en voedselonzeekerheid.

Bijlage C. Primaire gegevensverzameling bij lokale Voedselbanken

Gesprekken met vrijwilligers

Stap 1

Algemene vragen

Processen

Kun je de werking van deze VB uitleggen?
Welke rollen hebben de vrijwilligers in de operatie?
Wat voor soort gegevens worden er over het voedsel verzameld?

Klanten

Hoeveel mensen komen er dagelijks naar deze VB?
Hoe vaak mag een huishouden per week/maand komen?
Hoe zijn de interacties met de klanten?

Voedsel (pakketten)

Wie zijn uw belangrijkste leveranciers?
Verschilt het geleverde voedsel veel per week/maand?
Hoe wordt de kwaliteit en voedingswaarde van voedsel gewaarborgd?

Voedselpakketten

Kun je de typische inhoud van een voedselpakket beschrijven?
Hoe bepaal je wat er in een voedselpakket gaat?
Wordt er rekening gehouden met dieetbeperkingen of -voorkeuren?
Zijn er specifieke dagen of tijden voor distributie?

Het concept van de supermarkt

Hoe ziet een klantbezoek eruit van binnenkomst tot kassa?
Welke soorten voedsel zijn meestal verkrijgbaar in de supermarkt? Zijn er processen voor voorraadbeheer?
Wat gebeurt er met het voedsel dat niet wordt uitgedeeld voordat het vergaat?

Dataverzameling

Stap 2

Voedselpakketten *

Vul het formulier voor het verzamelen van gegevens in voor alle verschillende verpakkingstypen door het aantal verbruikerseenheden van elk producttype in een pakket aan te geven. Herhaal dit voor N verpakkingen.

Een deel van het gegevensverzamelingsblad dat is gebruikt

1 Vegetables

Fresh vegetables
Frozen vegetables without added sugar and salt
Vegetables a la crème
Vegetables in a can or glass without added sugar or salt
Canned or jarred vegetables with added sugar or salt
Pureed vegetables without added sugar or salt
Ready-made soups with vegetables

Fresh vegetables and pre-cut vegetables

CE
CE
CE
CE
CE
CF

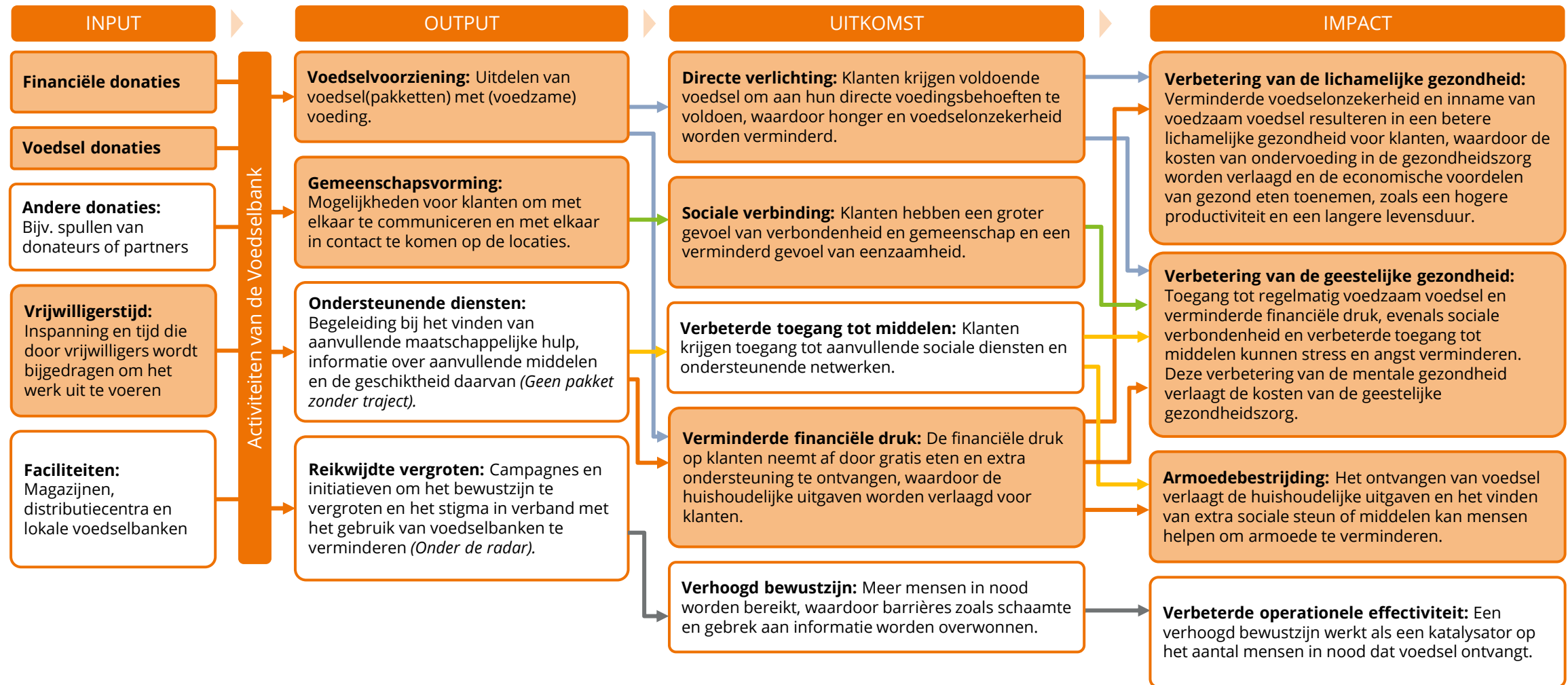
Het concept van de supermarkt *

Vul het formulier voor het verzamelen van gegevens in overeenstemming met de suggesties van vrijwilligers en distributielijsten door het aantal consumenteneenheden van elk product aan te geven dat een klant gewoonlijk tijdens een bezoek zou krijgen.

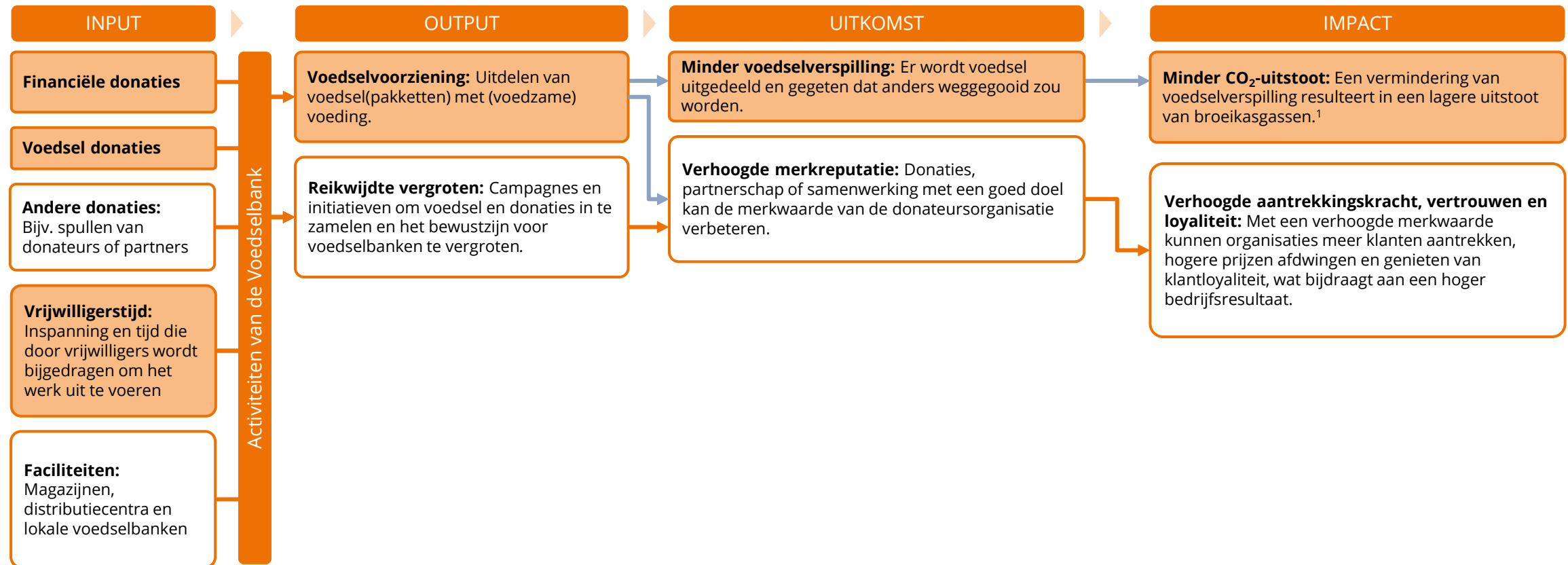
* **Opmerking:** Als een lokale voedselbank een ander voedseldistributieconcept gebruikt, zoals vaste voedselpakketten maar met individuele selectie van een paar items, kunnen de twee methoden gegevensverzameling worden gecombineerd.

Bijlage D. Theorie van verandering - Klanten (1/3)

De impactroute hieronder illustreert de veranderingstheorie van de Voedselbank en beschrijft hoe de organisatie impact creëert. Deze veranderingstheorie is gebaseerd op input, output, uitkomsten en effecten die zijn geïdentificeerd door interne expertinterviews en onderzoek door Voedselbank Tilburg. De oranje vakken vertegenwoordigen effecten die zijn opgenomen in de SROI-berekeningen, terwijl de witte vakken uitkomsten en impacts aanduiden die niet als materieel worden beschouwd.

Bijlage D. Theorie van verandering - Donoren (2/3)

1) De activiteiten van de Voedselbank veroorzaken ook CO₂-uitstoot door energieverbruik en transport. We hebben de vermeden maatschappelijke kosten van broeikasgassen gecorrigeerd door de geschatte emissies van de Voedselbank af te trekken van de vermeden emissies door voedselverspilling.

Bijlage D. Theorie van verandering - Vrijwilligers (3/3)

We gaan ervan uit dat de waarde van vrijwilligerstijd zowel de impact van een verbeterd welzijn van vrijwilligers als mogelijke loopbaanontwikkelingen omvat. Daarom vangen we deze twee effecten gezamenlijk in de waarde van vrijwilligerstijd en kwantificeren we deze waarde via de kosten van vervanging van vrijwilligers.

¹ Gebaseerd op literatuur:

Morrow-Howell et al. (2009). Who benefits from volunteering? Variations in perceived benefits. *The Gerontologist*, 49(1), 91-102. [Silverchair](#)

Van Willigen (2000). Differential benefits of volunteering across the life course. *The Journals of Gerontology Series B: Psychological Sciences and Social Sciences*, 55(5), S308-S318. [Silverchair](#)

Brzustewicz et al. (2022). Emergence of social impact in company-NGO relationships in corporate volunteering. *Journal of Business Research*, 140, 62-75. [ScienceDirect](#)

Bijlage E. Over de methode, aannames en beperkingen

In samenwerking met Voedselbanken Nederland heeft Deloitte de meest materiële effecten van de Voedselbank op de klanten, donateurs en vrijwilligers in kaart gebracht. We berekenden de directe en indirecte effecten voor deze drie stakeholdergroepen en vergeleken de effecten met de financiële input (donaties) om de SROI-ratio te bepalen. De SROI-analyse is gebaseerd op zes kernprincipes: betrekken van belanghebbenden, inzicht krijgen in veranderingen, waarderen wat belangrijk is, alleen materiële impacts opnemen, niet te veel claimen en transparant zijn. In overeenstemming met deze principes zijn er enkele opmerkingen over de methodologie, aannames en beperkingen.

Betrekken van belanghebbenden om veranderingen te begrijpen

- We hebben interne stakeholders geïnterviewd om de theorie van verandering te formuleren (zie pagina 32-34 voor een uitleg van wat een theorie van verandering is) en de impact van de Voedselbank in kaart te brengen. In totaal hebben we 10 vrijwilligers van Voedselbanken Nederland geïnterviewd, die kennis hadden van voedselsourcing, vrijwilligers, financiering, klanten, data en duurzaamheid. Daarnaast spraken we met tal van vrijwilligers bij vier lokale voedselbanken om diepgaande kennis op te doen van hun activiteiten.

Waarderen wat belangrijk is - Opdrachtgevers

- We hebben gebruik gemaakt van bestaand onderzoek van Voedselbank Tilburg dat de bredere impact van de Voedselbank onderzocht dan alleen het verstrekken van voedsel. Dit onderzoek omvatte 16 klantinterviews en een enquête onder 164 respondenten, over de impact van voedselbanken op de financiën, sociale contacten, mentale en fysieke gezondheid en familierelaties van klanten. We hebben aangenomen dat de resultaten van dit onderzoek representatief zijn voor klanten van andere lokale voedselbanken en hebben het onderzoek gebruikt om aannames te formuleren voor de impact op de klant.
- Bij vier lokale voedselbanken verzamelden we handmatig gegevens over de voeding in de pakketten. We hebben vier diverse voedselbanken geselecteerd op basis van het aantal klanten (kleine, middelgrote of grote voedselbanken), het concept dat wordt gebruikt om voedsel uit te delen (pakketten, supermarktconcept of een combinatie) en de locatie (stad of platteland).
- We hebben de gegevens van de vier lokale voedselbanken geëxtrapoleerd op basis van gegevens uit de tweejaarlijkse enquête die alle lokale voedselbanken invullen. Dit onderzoek gaf inzicht in het aantal klanten bij lokale voedselbanken, het gemiddeld aantal consumenteneenheden in een tweepersoonspakket en het percentage consumenteneenheden per pakket dat in de Schijf van Vijf staat.

Waarderen wat belangrijk is - Donateurs

- We hebben de vermeden sociale kosten van broeikasgassen gecategoriseerd als een impact voor donoren, maar de sociale kosten van broeikasgassen omvatten de potentiële kosten van schade als gevolg van stijgende temperaturen en zeespiegels, extremere weersomstandigheden en verminderd welzijn van de samenleving als gevolg van koolstofemissies. Hoewel deze impact in verband is gebracht met donoren, weerspiegelt de impact voordelen die verder reiken dan de directe belanghebbenden naar de bredere samenleving en het milieu.
- De CO₂-uitstoot door het energieverbruik van lokale voedselbanken en regionale distributiecentra werd geschat op basis van energieverbruiksgegevens van 14 lokale voedselbanken en 2 regionale distributiecentra die werden geëxtrapoleerd aan de hand van gemiddelden. Het type gebouwen dat door lokale voedselbanken wordt gebruikt, varieert echter van kleine kamers tot grote, ongeïsoleerde schuren en het energieverbruik zal sterk per locatie verschillen. Deze berekeningen kunnen worden bijgewerkt zodra er meer gegevens over het energieverbruik beschikbaar zijn voor andere voedselbanken.
- De CO₂-uitstoot van het transport is berekend op basis van logistieke gegevens, waaronder het totale aantal voertuigen, het type brandstof dat door deze voertuigen wordt gebruikt en de gemiddelde wekelijkse transportafstand per voertuig. We gebruikten emissiefactoren voor het gemiddelde energieverbruik en diesel, benzine, gas en elektrische vrachtwagens ([CO₂-emissiefactoren, 2024](#)) om de uitstoot van transport te berekenen.

Waarderen wat belangrijk is - Vrijwilligers

- We gingen ervan uit dat de sociale waarde voor vrijwilligers, zoals welzijn, zingeving en sociale verbondenheid, wordt

vastgelegd in de omgerekende waarde van de uren die vrijwilligers bij de voedselbank werken. Daarom hebben we de waarde van vrijwilligerswerk gekwantificeerd door het gemiddelde inkomen van betaalde werknemers in de horeca te nemen. Deze methodologie wordt vaak gebruikt om de waarde van vrijwilligerstijd te berekenen (bijv. [Power to change, 2020](#) en [Independent Sector, 2024](#)). We zijn ervan uit gegaan dat het omgerekende uurloon voor vrijwilligerswerk niet alleen de economische waarde weerspiegelt, maar ook een deel van de persoonlijke voldoening, het gevoel van doelgerichtheid en de sociale verbondenheid die vrijwilligerswerk biedt.

Waarderen wat belangrijk is - Financiële volmachten

- We gebruikten financiële proxy's om de waarde van de effecten in monetaire termen uit te drukken. Deze proxy's zijn waar mogelijk gebaseerd op recente Nederlandse databronnen, zoals statistieken van het CBS of overheidsrapporten. Indien niet beschikbaar, is gebruik gemaakt van andere relevante bronnen, waaronder Europese rapporten en wetenschappelijke literatuur. Per impact zijn specifieke bronnen van de financiële proxies gedocumenteerd.

Alleen materiële impacts opnemen

- Naast de gekwantificeerde en in geld uitgedrukte effecten in deze SROI-berekening, hebben we andere maatschappelijke effecten geïdentificeerd die door de Voedselbank worden veroorzaakt. Deze werden echter niet opgenomen om dubbelstellingen en overclaims te voorkomen. Voor een overzicht, zie [Bijlage D](#).
- De geïdentificeerde effecten voor donoren richten zich op voedseldonoren en -organisaties. Er kunnen extra effecten zijn voor individuele financiële donateurs, zoals positieve emoties en effecten op het gevoel van eigenwaarde. We hebben deze effecten niet meegenomen in deze SROI-analyse, omdat ze niet materieel werden geacht en moeilijk aan de Voedselbank kunnen worden toegeschreven.
- De CO₂-uitstoot als gevolg van de bedrijfsvoering van Voedselbank Nederland hebben we meegenomen in de berekeningen voor vermeden maatschappelijke kosten van CO₂. Andere potentiële milieueffecten van de Voedselbank zijn niet gewaardeerd en opgenomen in deze SROI, omdat ze niet zijn geïdentificeerd tijdens de stakeholderbetrokkenheid en daarom niet als materieel worden beschouwd.

Niet te veel claimen

- Per impact bepaalden we in welke mate deze aan de Voedselbank kan worden toegerekend, rekening houdend met andere mogelijke bijdragen en ondersteuning. Per impact zijn specifieke aannames over attributie gedocumenteerd.
- Het buitenkansgewicht werd geschat op basis van de beschikbaarheid van alternatieve bronnen van ondersteuning voor mensen die te maken hebben met voedselonzeekerheid en de capaciteit van andere organisaties die vergelijkbare doelstellingen hebben als de Voedselbank. Per impact zijn specifieke aannames over het draagvermogen gedocumenteerd.
- Drop-off percentages werden toegepast om rekening te houden met de afnemende impact in de loop van de tijd, zoals gevallen waarin klanten niet continu voedselpakketten ontvangen. Per impact zijn specifieke aannames over de drop-off gedocumenteerd.

Transparant zijn

- Per impact zijn specifieke aannames beschreven die zijn gebruikt bij de berekeningen van de effecten.
- De resultaten in dit rapport zijn gebaseerd op schattingen en aannames en dienen als indicatieve waarden voor de impact van Voedselbanken Nederland.
- Alle berekeningen zijn uitgevoerd met behulp van de best beschikbare gegevens en methodologieën, maar kunnen variëren afhankelijk van nieuwe inzichten en verdere verfijning van de gegevens.
- Totaal cijfers kunnen afwijken van de optelling van afzonderlijke cijfers door afrondingsfouten.
- Voor de SROI-berekening hebben we de in geld uitgedrukte waarde van voedseldonaties en vrijwilligersuren niet als een investering beschouwd, omdat deze inputs niet worden betaald. Toch is hun waarde immens. Dit wordt duidelijk aangetoond door de gecorrigeerde SROI-waarde (€ 1,87 per geïnvesteerde euro) waarin de waarde van voedseldonaties en vrijwilligerstijd als financiële investering is meegenomen.

